

אבל כשאין הנזיר עובר לפניו, אמרינן: דילמא "אהא בתענית" קאמר, כלומר: ו"ידים שאין מוכיחות" הן, ולכן אינו נזיר.

ומקשינן: ולמה הוא נזיר אף שהיה נזיר עובר לפניו, והרי דילמא [שמא] לפוטרו מן קרבנותיו — של אותו נזיר העובר לפניו — קאמר?! (6)

ומשינינן: הכא במאי עסקינן: דקאמר הנודר בלבו שהוא רוצה להיות נזיר, ואף שקבלה בלב לנזירות אינה מועילה, שהרי נאמר בתורה "כי יפליא", מכל מקום כיון שנוזיר עובר לפניו וגם אמר "אהא" הרי זה נזיר.

ותמהינן: אי הכי — שבלבו קיבל על עצמו להיות נזיר — מאי למימרא [מה חידוש מחדשת לנו המשנה, והרי פשיטא היא]?!?

לנזירות לא הויין ידים להועיל כאילו אמר את כל המשפט כולו?!?

שאם "ידים" הן, לא היה צריך לתרץ "כגון שהיה נזיר עובר לפניו", כי אף שמילת "אהא" אינה "יד מוכיח", מכל מקום יד שאינו מוכיח יש כאן, שמשמעות דבריו נוטים יותר לנזירות מאשר לתענית, (5) והיה לו להיות נזיר.

אמרי בני הישיבה:

אין ודאי [אכן כן], בזמן שנוזיר עובר לפניו ליכא לספקי במילתא אחרינא [כשהנזיר עובר לפניו אין להסתפק בדבריו שמא לא לנזיר נתכוין], כלומר: אכן שמואל סובר "ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים", ולכן אינו נזיר אלא כשנוזיר עובר לפניו, כי אז הן ידים מוכיחות, שהרי אין להבין כוונתו באופן אחר מאשר לנזירות.

לשונו אכן משמע לנזירות, אלא שאינו "מוכיח" כן, אבל בלא זה אין כאן יד לנזירות כלל.

6. א. יכול אדם לקבל על עצמו להביא קרבנותיו של נזיר וכמו שמבואר במשנה לקמן יא ב שיכול אדם לומר "הרי עלי לגלח נזיר", דהיינו להביא קרבנות של נזיר, ולא דוקא קרבנות של נזיר, שהרי בגמרא לרמן ג ב מבואר, שיכול אדם לקבל על עצמו להביא את קרבנותיו של מצורע.

ב. יש לפרש את קושיית הגמרא בשלשה אופנים:

האחד: מנין שאדם זה נתכוין לנזירות כלל. השני: אין כאן ביטוי שפתים כי אין זה "יד", היות ואין במשמעות לשונו נזירות יותר מאשר קרבנות.

השלישי: אף ש"יד" יש כאן, "יד מוכיח" אין

אלא כן הוא אף לפי המסקנא שסובר שמואל: ידים שאין מוכיחות הויין ידים.

ב. יש מאחרוני זמננו שכתבו לפרש, שקושיית הגמרא "ודילמא אהא בתענית קאמר" אינה קושיית הגמרא, אלא מדברי שמואל עצמו הן [וכמו שמצינו בכמה מקומות], שאם לא כן האיך מקשינן על שמואל "לימא קסבר שמואל וכו'", והרי אף המקשה עצמו סבר כן, שאם לא כן מאי מקשה?!?

5. והטעם הוא משום דלשון אהא משמע שיחול לאלתר, ורק בנזירות "ראוי לחול לאלתר אפילו אכל ושתה יין כל היום מחצי היום ואילך יכול להיות נזיר, מן אשר קבלת תענית, דאם אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר".

והוצרכו התוספות לבאר כן, משום שהנידון של "ידים שאין מוכיחות" הוא בלשון שפשטות